do_co_mo_mo__
suomi finland ry

Docomomo Suomi Finland ry:n lausunto kulttuuripoliittiseen selontekoon

Viite: VNS 8/2024 vp Kulttuuripoliittinen selonteko

Eduskunnan ympäristövaliokunta pyytää Docomomo Suomi Finland ry:ltä kirjallista asiantuntijalausuntoa kulttuuripoliittiseen selontekoon. Tutustuttuaan aineistoon hallitus lausuu siitä seuraavasti.

Kulttuuripoliittisen selonteon tavoitteeksi on asetettu ekologisesti, sosiaalisesti, taloudellisesti ja kulttuurisesti kestävän tulevaisuuden rakentaminen. Arkkitehtuuri mainitaan selonteossa luovien alojen alaviitteenä, osana luovien alojen kokonaisuutta. Tosiasiallisesti arkkitehtuuri on rakentamista, ja rakennusalan ja materiaalituotannon kytköstensä kautta ensisijaisen tärkeä osa-alue, joka ansaitsisi monialaisen vaikuttavuutensa kautta erityistä huomiota myös kulttuuripolitiikassa. Lisäksi selonteossa todetaan, että "Moniin suuria kustannuksia aiheuttaviin yhteiskunnallisiin ongelmiin voidaan vaikuttaa hyvinvointia ja terveyttä edistäviä elintapoja tukevilla rakenteilla ja toimintamalleilla." Tässä arkkitehtuuri on eturivissä, kun sen keinoin sovitetaan yhteen laajoja yhteiskunnallisia tavoitteita sekä yksityisin, että julkisin resurssein.

Kulttuuripoliittinen selonteko pitäisi tuoda toimenpiteiden ja strategian tasolle – sen tulisi vastata kysymyksiin siitä, miten tuetaan kestävää kulttuuria, ja millä keinoin kuvattua politiikkaa on tarkoitus edistää. Esimerkiksi arkkitehtuurin alalla Suomen 1900-luvun rakennetun kulttuuriperinnön säilyttäminen tulisi kirjata painopistealueeksi, niin että sekä perustuslain, rakentamislain, alueidenkäyttölain, kirkkolain ja rakennusperintölain tulkintaa tukeva linjaus löytyy myös kulttuuripoliittisesta selonteosta.

Selonteossa mainitut kestävyyspaneelin suositukset valtionhallinnolle koskevat hyvin konkreettisesti rakennetun kulttuuriperinnön vaalimista. Näiden kirjausten soveltaminen (uudehkon) arkkitehtuuriperinnön hoidossa tulee ajankohtaiseksi, kun halutaan korjata mm. seuraavien tavoitteiden loittonevaa kehitystä: DG11 Kestävät kaupungit ja yhteisöt, SDG12 Vastuullinen kuluttaminen sekä SDG13 Ilmastoteot.

Erityisesti selonteon kirjaus "Vajaakäyttöisten tilojen hyödyntämistä ja kunnostamista kulttuurikäyttöön tulisi lisätä pitkäjänteisesti ja kestävästi", osoittaa tarvetta yhteiskunnalliselle ohjaukselle, jossa suunnitteluosaaminen, kulttuuriperinnön syvällinen ymmärtäminen, konkreettinen ongelmanratkaisu ja monialainen yhteistyö saadaan käännettyä positiiviseksi kehitykseksi – eritoten, kun samassa luvussa todetaan kunnallisten ja valtiollisten resurssien rajallisuus.

Kulttuuri- ja luovien alojen potentiaalia vauhdittaa kestävää kasvua ja kilpailukykyä ei Suomessa ole toistaiseksi hyödynnetty riittävästi. Tässä mielessä ei voi riittävästi painottaa kansainvälisten

sopimuksien noudattamista. Maailmanperintökohteiden ja aineettoman kulttuuriperinnön kohteiden olemassaolo on todettu, mutta kulttuuripoliittiseen selontekoon tulisi sisällyttää uudistettavan maailmanperintöstrategian laatiminen ja päivittäminen vuosille 2026–2035, sisältäen toimet ja resurssit olevien maailmanperintökohteiden hoidon kehittämiseksi sekä yhteistyön turvaamiseksi Suomen maailmanperintökohteiden kesken sekä viimeistellä aieluetteloon viedyn Aalto-sarjakohteen saattaminen varsinaisten maailmanperintökohteiden luetteloon. Uuden (sarja-)kohteen perustaminen edellyttää riittäviä resursseja, mutta se vahvistaa myös Suomen potentiaalia kansainvälisesti houkuttelevana arkkitehtuurikohteena. Se poikii monien kulttuurialojen kautta suotuisaa kehitystä niin työllisyyden kuin palvelutarjonnan mittareilla.

Lopuksi

Arkkitehtuuri ja rakennettu kulttuuriperintö ovat jääneet kulttuuripoliittisessa selonteossa liian vähälle huomiolle sekä sisällöllisesti että vaikutuksiltaan. Puutetta voi selittää se, että selontekoa valmistelevan työryhmän jäsenistössä ei ole ollut rakennetun kulttuuriympäristön tai arkkitehtuurin edustajaa. Docomomo esittääkin työryhmän asiantuntijuuden laajentamista arkkitehtuurin ja rakennetun kulttuuriympäristön osalta.

Rakennettu kulttuuriympäristö ja arkkitehtuuri ovat kulttuurin ytimessä. Arkkitehtuuri tulisi nähdä nyt esitettyä selvemmin kiinteänä osana kaikkea kulttuuripolitiikkaa ja siihen liittyviä sosiaalipoliittisia tavoitteita. Tätä painottaa hyvin selkeästi muun muassa Suomen valtakunnallinen arkkitehtuuripoliittinen ohjelma 2022–2035 sekä Davosin julistus, johon Suomi on sitoutunut. Näihin liittyvä rakennuskulttuurin käsite (Baukultur) osoittaa arkkitehtuurin keskeisen roolin osana kaikkia kulttuuripoliittisia toimia. Selontekoa olisi yhdenmukaistettava näiden kanssa.

Helsingissä, 27.2.2025

Jonas Malmberg
Puheenjohtaja

Tom Lammi
Sihteeri